

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Caussæ odij, & fomenta. Capvt XXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

ei, totos se Deo tradiderunt, & ad hanc vitam excolendam, non tristes, seueros, melancholicos, sed iucundos, faciles, latioque requiescit.

Ferinum odium est rabiosa quedam nocendi auaritia, quae nullis expletur poenis, sed in ipsa mortuorum saeuit cadauera. Tale fuit Achillis in Hectorem odium. Neque enim eius, quem oderat morte, & sanguine expletus, eum abiectum supplicem, animam agentem, dirissimis verbis alloquitur, quibus Homerus, hanc odij immanitatem exprimit.

Iliad. X.

Μή με κλέων γούνων γυνάξω, μηδε τοκή-
ωρ,

Αἰ γάρ πρως αὐτὸν με μὲνθ, καὶ θυμὸς
ἀνείη

Ὡ μὲ ἀπείρα μὲν ἄρμον κρέα ἐδ ἄρμα.

*Ne me canis per genua deprecare, neque per
parentes,*

Vtinam me, & robur, & animus sineret,

*Tuas carnes dissectas in partes crudas man-
dere.*

*Dion. in
Traiano.*

Hæc odij ferini sunt indicia, ab heroico ingenio alienissima. Talis est Lycanthroporum, atque anthropophagorum immanis quedam seueritas, & diritas, qui in humano sanguine tripudiant. Hoc sub Traiano nonnulli Iudæi incitatissimis furore animis præstiterunt, nam post ingentem Romani exercitus Ianienam carnes occisorum sunt epulati, & intestinis adhuc cruore stillantibus præcincti. Nec mitior fuit Dionysius Pannonum dux, qui victo Gabra & Branna, trophæum ex ossibus interfectorum crexit, aut Alboinus, qui sibi Cunnimundi interfecti caluariam, in vas efformauit. Hæc humanum excedunt modum, quæ non nisi à tetra, immani, portentosaque natura proficiunt. Tertium odium humanum est, quod humano more, & modo concepitur, & adhibitis etiam remedijs, deponitur, & sanatur.

Vltimum naturale est, ex arcana quadam antipathia proficiens, qua fit, ut alij ad res alias minus sint affecti, sed naturæ quodam instinctu auersentur, licet odij materiam, & segetem non videant. Sic in naturalibus, Lupina tympana, dissolunt ea, quæ ex agnino corio sunt confata, & Aquilarum pennæ alias detegunt, Brassicæ denique ac Rutæ inimicitia quedam est, & aliorum haud dissimili-
um.

Causa odij, & fomenta.

CAPVT XXV.

CAUSÆ odij, & fontes non sunt hic latius inquirendi, cum ex amoris cognatione, intelligentiaque sauis patreant. Contrariorum enim contraria ratio est, & quæ amoris causis aduersantur, hæc omnia ad odium excitandum, haud mediocriter faciunt. Nam ut odium melancholicum, ferinum, ac naturale mittamus, & humanum, quod huius est instituti, breuiter attingamus, mali siue veram, siue fictam rationem habet, ex qua nascitur, & fecundatur. Tria autem in specie Aristoteles enumerat, è quibus frequentius odij natura coalescit, iram, detractionem, incommo-
dum. Nam si odium inueterata est iracundia, omnino ex reside irarum flamma succreuit odium, & temporis diuturnitate in pestiferum quoddam malum concreuit.

Calumnia porro, vna est magis odiorum fomes, & segetina, siquidem cum omnes ferme honores, & famæ appetentissimi sint, haud æquo animo patiuntur, sed aduersis linguæ telis impeti. *Calumnia ipsum conturbat sapientem.* Nam & Basilii epist. 82. ad irrogatam sibi de hæresi calumniam, ait se, & corde palpitasse, & lingua defectum, & penè aduersus omne genus humanum ob morum, & linguæ peruersitate odium concepis-
se. Dici non potest, quanta plerumque, & quam tetra odiorum incendia, vnius susurronis lingua, improbè ventilata excitant. Quod si præter calumniam, incommo-
dum in bonis, vel animæ, vel corporis, vel etiam fortunis accedat, eò magis odium stimulat, & in magnam quandam molem indignationis coalescit. Ita-
que vehementer oderunt, qui honorum iacturas, exilia, corporis mutilationes, stru-
ctas nomini, atque honori suo insidias ab alijs agnouerunt, & difficile nisi ipse, qui intulit re-
sarciat iniurias, conquiescunt.

Manet alta mente repositum.

*Iudicium Paridis, spreteque iniuria for-
ma.*

Adhærescunt autem odia præcipuè meti-
culosis, nam, ut ait Ludouicus Viues, suspicio
magna hic regnum obtinet, in qua vel me
ticulosum nostrum ingenium sequimur, diu preni-
vel

vel coniecturam ex ratione, aut experimen-
tis, quod alios, quis læsit, quod eius parentes,
& propinqui læserunt, quod qui tales sunt so-
lent lædere, vt qui robusti, & animosi absque
mente, & fera famelicæ, vel irritatæ.

Item ignaui homines in odium sunt prou-
Quippe, qui vndique imminere sibi damnum
metuunt, itaque oderint omne genus virium,
ac potentia: à qua lædi possunt. Vnde tam
cruenta, & vecors in principibus illis suspici-
osis, vt in Caligula, & Nerone extitit fauitia.
Præterea odium ex siccis est, & frigidis, id-
circo eiusmodi personis, locis, temporibus
inualescit: vt melancholicis, hyeme, morbo,
egestate, fame, infamia. Agit quidem in his
altius radicis odium, sed iners, & segne, acui-
tur autem ad acerbiter calorem. Iam qui te-
nerimè sese amant, leuibus de causis oderit
alios, semper enim lædi se autumant, & om-
nia in duritiorem partem interpretantur. Hæc
odij vt sæpius causæ sunt, & fomenta. Ma-
li verò corui, malum est ouum, nam ex eo sup-
pullulat maledicentia, & rabiosa quædam di-
citas, quæ vbi incedit, in acerbiteratem,
fauitiam, immanitatem denique commutatur.

De odij concitatione, & remissione.

CAPVT XVI.

Odiorum flammam excitare facile est, re-
stinguere difficillimum. Siquidem vitio
humanæ naturæ, omnes ferè ad odia
propiores sunt, quam ad amores: Vbi autem
animo infederunt, altius sui vestigium im-
primunt, vt non nisi ægrè postea moueantur.
Cui dolet meminit, cui placet obliuiscitur. Amo-
res plerumque, & beneficia, pluma sunt leui-
ora: Damna, & odia plumbo grauiora, cordi
tenacius adhærescunt.

Quomodo
excitatur
odium.

Excitatur autem vulgo odium, si quid o-
stenditur factum ab aduersarijs spurcè,
superbè, fastidiosè, crudeliter, confidenter,
malitiosè, flagitiosè, si à persona for-
dida, impura, illiberali, sæua, arroganti, id-
que, aut dolo, & rapina, aut vi, & ferro, ini-
quissimis consilijs, si in priuata damna, & pu-
blica, si præter metum, suspicionem, expecta-
tionemque nostram.

Hæc & similia oratores commemorare

solent, deinde his capitibus inflammant a-
nimos in vltionem facinoris: Huiusmodi
crimina maiores seuerissimè coercuisse. Non
in paucos, sed in superiores, atque adeo to-
tum reip. corpus labefactandum, rendere,
latius impunitate manatura, nisi vis mali,
maturè rescindatur.

Dementis audaciæ exitum permultos ex-
pectare, qui aliorum impunitate corrobora-
tam suam ipsorum exerant audaciam. Ma-
lificium tale esse, vt neque imprudentia ex-
cusari, neque leniore manu corrigi possit;
id non modo ab hominibus, sed à barbaris,
& feris esse remotum. Talia sunt, quæ in
parentes, liberos, coniuges, consanguineos,
hospites, in patronos, præceptores, in homi-
nes claros, & nobiles, ipsos deniq; mortuos
iniuriosè committuntur.

Deinde hæc ipsa ex loco comparatorum
augentur, illustrantur, exaggerantur. Dira,
horrida, truculenta, ipsis hostibus, feris, sa-
xis & solitudinibus deploranda ostendun-
tur: quorum exemplis plenæ sunt Demo-
sthenis, ac Ciceronis orationes. Et mox ali-
qua in capite de iracundia proferemus, *Odij re-
missio.* Odij remissio licet sit ipsa difficilior, non omnem
tamen excludit medicinam, vbi præsertim e-
minet aliqua mentis celsitudo, & generositas.

Primum hebetatur rebus cadidis, atque
humidis, rebus lætis, ac valdè prosperis,
vt animaduertit Viues, cum scilicet tristitia,
& rigor, quidam pectoris odiorum comes
ferè perpetuus, paulatim se frangit. Secundo
admittitur misericordia, quæ solet in magnis
calamitatibus, vel ferreis animis irripere,
tollitur etiam spe, aut cupiditate certa ali-
quid ab inimico adipiscendi, quod vtile, aut
iucundum credamus fore, multò verò re-
ctius præsentis boni læticia, atque voluptate.
Tertio diluitur maiore aliquo, & grauiore
odio, aut aliarum rerum magni momenti,
cura, & sollicitudine.

Quarto, sublatis causis, quibus odium cõ-
citatum fuit, ipsum quoque aboleri contingit,
vt cum, qui odio habebatur, repente in alium
mutatus est, aut alia amandi causa emergit,
vt quod propinquus, necessarius, bellicolus,
eruditus, reip. vtilis.

Quinto debilitatur odium, si quis quæ alij
dixerint, belkè interpretari, & in meliorem
partem deflectere assuecat: sed nullum præ-
sentius remedium, quam rerum terrenarum

Ddd 2 cop.